

Geçici Koruma Altındaki Yabancıların Çalışma İzni ile ilgili Sıkça Sorulan Sorular

1. Geçici Koruma nedir?

Geçici Koruma uluslararası koruma çeşitlerinden biridir. Türkiye'deki geçici koruma yönetmeliğine göre ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara sağlanan korumayı ifade etmektedir.

Bu kapsamda hazırlanan 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği'yle, **28/04/2011** tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyetinde meydana gelen olaylar sebebiyle geçici koruma amacıyla Suriye Arap Cumhuriyetinden kitlesel veya bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınmışlardır.

Söz konusu Yönetmelik'e 7/4/2016 tarihinde yapılan değişiklik ile yukarıda bahsedilen kişilerden 20 Mart 2016'dan sonra Türkiye üzerinden düzensiz yollarla Ege adalarına geçmiş olan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarından Türkiye'ye geri kabul edilenlere, talep etmeleri halinde, geçici koruma sağlanacaktır.

2. Suriyeliler geçici koruma hakkından nasıl faydalanabilir?

Başvuruların yapılacağı yetkili kurum İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'dür.

3. Neden geçici koruma altındaki yabancılara çalışma izni verilmesine ihtiyaç duyuldu?

Ülkelerinden kaçarak Türkiye'ye geçici korumadan faydalanan Suriyelilerin ve vatansızların bir kısmı çalışma izni olmaksızın Türkiye'de kötü şartlarda ve kayıt dışı olarak çalışma hayatına katılmaktadır. Kayıt dışı çalışma insani olmayan koşulların uygulanmasına neden olurken çalışma hayatında da haksız rekabet sonucunu doğurmaktadır.

4. Geçici korumadan faydalanan Suriyeliler ve vatansızlar çalışma iznine ne zaman başvurabilecek?

Geçici koruma kayıt tarihlerinden 6 ay sonra çalışma izni için başvurabilirler.

5. Çalışma izni başvurusu kim tarafından yapılır?

Çalışma izni başvurusu, geçici koruma sağlanan yabancıyı çalıştıracak işveren tarafından yapılır.

Bağımsız çalışma iznine başvurma koşullarını taşıyan geçici koruma altındaki yabancı, bağımsız çalışma izni için doğrudan başvuruda bulunabilir.

6. Çalışma izni başvurusunun sonucu kime ve nasıl bildirilir?

Geçici koruma sağlanan yabancı için izin verildiğine dair bilgilendirme e-postası işverene gönderilir. Ayrıca son durum, Bakanlıkça oluşturulan çalışma izni otomasyon sisteminde "Başvuru Takip" kısmında görüntülenebilir. Yabancı adına Bakanlıkça düzenlenen kart şeklindeki çalışma izin belgesi yabancının çalışacağı adrese nitelikli kurye ile gönderilecektir.

7. Çalışma izni muafiyeti nedir, nasıl alınır?

Mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerde çalışanlar çalışma izninden muafıdır.

Çalışma izni muafiyet başvurusu, yabancı tarafından geçici koruma kimlik belgesi ile kişiye kalma hakkı sağlanan ildeki Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne yapılır.

Geçici koruma altındaki yabancıların 99 ile başlayan yabancı kimlik numarası olması, en az 6 aydır geçici koruma altında bulunması, ikamet ilinde bu başvuruyu yapıyor olması ve daha önce alınmış bir çalışma izni olmaması gerekir.

8. Geçerli bir çalışma izni bulunan yabancı çalışma izni muafiyeti başvurusunda bulunabilir mi?

Hayır. Ancak geçici koruma sağlanan yabancıların mevcut çalışma izni iptal edildikten sonra çalışma izni muafiyeti başvurusunda bulunabilir.

9. Çalışma izni muafiyet başvurusu kabul edilen yabancıya verilecek belge nedir?

Talebi uygun görülen geçici koruma sağlanan yabancıya, otomasyon sistemi üzerinden çıktısı alınan çalışma izni muafiyeti bilgi formu verilecektir.

10. İstihdam kotası nedir, nasıl uygulanır?

İşyerinde geçici koruma kapsamında çalışan sayısının, aynı işyerinde çalışan Türk vatandaşı sayısının yüzde onunu geçmemesi gerekir.

Ancak, toplam çalışan sayısı ondan az olan işyerlerinde, geçici koruma sağlanan en fazla bir yabancıya çalışma izni verilebilir.

Ayrıca, işveren tarafından; işyerinin kayıtlı bulunduğu ildeki İl Müdürlüğünden, çalışma izni başvurusu tarihinden önceki dört haftalık süre içerisinde yabancıların çalıştırılacağı işi yapacak aynı nitelikte Türk vatandaşı bulunmadığının belgelendirildiği başvurularda istihdam kotası uygulanmayabilir. Bu hususun Bakanlıkça değerlendirilmesinde çalışma izni talebinde bulunulan sektör ve illere göre açık iş ve işe yerleştirmeler dikkate alınır.

Su an için yapılan çalışma izni başvuru sayısı düşük olduğu için istihdam kotası uygulanmamaktadır.

11. Uygulanan %10'luk kotada cinsiyet ayrımı (cinsiyet kotası da) var mı?

Hayır, uygulanan bu kotanın cinsiyet ile alakası olmayıp sadece o kurumda çalışan Türk işçilerin toplam sayısı üzerinden alınan bir kotadır.

12. Yüzde 10'luk istihdam kotası anonim şirketlerin geneli üzerinden mi yoksa yabancıların çalışacağı işyeri üzerinden mi hesaplanır?

Kota sınırlaması yabancıların çalışacağı işyeri/şube için düzenlenir.

13. Mevsimlik işçilerde kota var mı?

Hayır, mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma altındaki yabancılarla ilgili su an için bir kota sınırlaması yoktur.

14. Suriyeliler iş girişimciliği faaliyetlerinde bulunabilirler mi?

Evet. Suriyeliler kendi işlerini Türk vatandaşları gibi resmi kurumlara kaydettirebilirler. Bu kişiler çalışma izinlerine kendileri başvurur.

15. Çocuk işçiliği problemi ile nasıl baş edilmektedir?

Çocuk işçiliği ile ilgili denetimler devam etmektedir ve bu denetimler artırılacaktır. Çocuk işçiliğinin azaltılması ile ilgili özel sektör ile işbirliğine gidilmeye çalışılmaktadır. Konuyla ilgili ailelerin yetkinlik programlarına yönlendirilmeleri ve şartlı nakit eğitim yardımları planlanmaktadır ve çok yakında uygulamaya koyulacaktır.

16. Geçici koruma altındaki bir yabancıya çalışma izni almak için neler gereklidir?

Yabancınnın 99'lu yabancı kimlik numarasını taşıyan geçici koruma kimlik belgesi, yabancınnın fotoğrafı, işverenle işçi arasında imzalanan sözleşme, işverene ait e-devlet şifresi, *gerekirse* işyeri ile ilgili belgeler (faaliyet belgesi, kuruluşun son sermaye ve ortaklık bilgileri, son yıla ait vergi beyanı, vekâletname vb.).

İlgili formatları bakanlık web sitesinde bulabilirsiniz: <http://www.calismaizni.gov.tr/calisma-izni/sozlesme-ve-dilekce-ornekleri/>

17. 99 ile başlayan kimlik numarama nasıl ulaşabilirim?

Yabancıların 98 ile başlayan numaraları ile <http://www.goc.gov.tr/gecicikoruma/Pages/YabanciKimlikSorgulama.aspx> adresinden sorgulama yapılarak 99 ile başlayan kimlik numaraları öğrenilebilir.

18. Çalışma izni başvuru sürecinde geçici koruma kimlik belgesi ve numarası yerine geçen belgeler ve numaralar nelerdir?

Aşağıdaki belgeler ve numaralar geçici koruma belgesinin ve numarasının yerine kullanılabilir:

- Yabancılara verilen kimlik numarası
- Uluslararası koruma başvuru sahibi kayıt belgesi
- Uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi
- Uluslararası koruma statü sahibi kimlik belgesi

19. Çalışma izni almak için işveren ve geçici koruma altındaki yabancı arasında nasıl bir sözleşme imzalanmalıdır?

İşin niteliğinin açıkça belirtildiği “Belirli Süreli Bir Sözleşme” imzalanmalıdır. Aşağıdaki linkten örnek sözleşme temin edilebilir.

<http://www.calismaizni.gov.tr/calisma-izni/sozlesme-ve-dilekce-ornekleri/>

20. Çalışma izni ücretli mi?

Çalışma izni ücretli değildir. Başvuru sırasında herhangi bir ücret ödenmez ancak başvuru olumlu sonuçlanırsa işverene bir e-posta ile çalışma izni başvurusunun olumlu sonuçlandığı ve harç ödenmesi gerektiği bildirilir. Süreli çalışma izni harç bedeli toplamda 558 TL'dir. Detaylı bilgi için: <http://www.calismaizni.gov.tr/calisma-izni/harc-ve-banka-bilgileri/>

21. Kayıt sonrası 6 aylık süreç nasıl isler?

Çalışma izni başvurusunun veya çalışma izni muafiyet başvurusunun yapıldığı tarih itibarıyla en az altı aylık geçici koruma süresinin doldurulmuş olması gerekir.

22. Bağımsız çalışma izni nedir? Başvurusu nasıl yapılır?

Geçici koruma kapsamında kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan yabancılar aşağıdaki koşulları sağladıktan sonra çalışma izni başvurusunda bulunulabilirler:

- Vergi numarası olması koşuluyla işyerinin kuruluş işlemlerinin tamamlanması (şirketler için ticaret sicil gazetesi, gerçek kişi tacirler ile esnaf ve sanatkârlar için ilgili oda sicil kayıt belgesi gibi işyerinin faaliyetini gösterir belgelerin başvuru esnasında otomasyon sistemine taratılması gerekir).

Yetkili idarelerce, işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilirken çalışma izni bulunması koşulu aranacaktır.

23. Ön izin nedir? Hangi durumlarda gerekir ve nasıl elde edilir?

Çalışma izin başvurusu sürecinde aşağıdaki meslekler için ilgili bakanlıklardan ön izin alınmalıdır:

- Sağlık meslek mensuplarının Sağlık Bakanlığından
- Eğitim meslek mensuplarının ise Milli Eğitim Bakanlığından veya Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından ön izin almaları gerekir.

Ön izin belgesi olmayan başvurular değerlendirme yapılmaksızın işlemde kaldırılr.

24. Türkiye’de geçici koruma kimlik belgesi almış olan geçici korumadan faydalanacak Suriyeliler ve vatansızlar istedikleri ilde çalışabilecekler mi?

Hayır, sadece geçici koruma kapsamında ikametlerine izin verilen illerde çalışabilecekler. Bir başka deyişle İçişleri Bakanlığı tarafından kendilerine verilen geçici koruma kimlik belgesinin üzerinde ikamet ili olarak gösterilen il çalışabilecekleri ilin sınırını da çizmiş olacak.

Eđer kişi farklı bir şehirde çalışmak istiyorsa ilk önce ikamet şehrini değiştirmelidir.

25. İşyerlerinde geçici koruma altındaki yabancıların çalıştırılmasına ilişkin bir sınırlama olacak mı?

Bir işyerinde çalıştırılan geçici korumadan faydalanan Suriyeli ve vatansız sayısı işyerindeki toplam çalışan sayısının yüzde 10’unu geçemez. Çalışan sayısı 10’dan azsa 1 geçici korumadan faydalanan Suriyeli veya vatansız istihdam edilebilir.

İŞKUR aktif işgücü hizmetleri kapsamında düzenlenen kurs ve programlar kapsamında bir işyerinde mesleki eğitim ve işbaşı eğitimi görecekle ile bu kişilerin eğitim süresinin sonunda aynı işyerinde çalıştırılması için Bakanlığa başvuruda bulunulabilir. Bu kapsamında yapılacak başvurularda, Bakanlıkça işyeri istihdam kotası farklı uygulanabilir.

26. Geçici koruma altındaki yabancıların çalıştırılmasıyla ilgili sınırlamalar hangi koşullarda kaldırılabilir?

Suriye’den gelen mülteciler ve vatansızların sayısı işyerinde çalışanların yüzde 10’unu geçemeyeceği kuralı açık bulunan işler Türk işçiler tarafından kapatılmadığı takdirde geçerli olmaz.

Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine yapılan başvuruyu izleyen dört haftalık süre içerisinde, istihdam edilmek istenen geçici koruma sağlanan yabancıların çalıştırılacağı işi yapacak aynı nitelikte Türk vatandaşının bulunup bulunmadığına ilişkin olarak bu müdürlüklerce gerekli değerlendirme yapılır. Dört haftalık sürenin bitiminde, yabancıların çalıştırılacağı işi yapacak Türk vatandaşının o ilde bulunmadığının tespit edilecek olması halinde, il müdürlükleri tarafından işverenlere, geçici koruma sağlanan yabancıların istihdam edilebileceğine yönelik bir belge verilir. Bu durumlarda kota esnetilebilir.

27. Geçici koruma altındaki yabancıların çalıştırılmasında ayrı bir maaş düzenlemesi olacak mı?

Hayır. Geçici korumadan faydalanan Suriyeliler ve vatansızlar da, Türkiye’deki çalışma mevzuatına bağlıdır. Bu kapsamda Türkiye’de asgari ücretin altında çalışma yaptırılmayacağı hükmü Suriyeli mülteciler ve vatansızlar için de geçerlidir.

28. Çalışma izni alınan kişi şehir dışına gideceğinde Göç İdaresi’nden izin alması gerekir mi?

Çalışma izni ancak ikamete izin verilen şehirde geçerlidir, eğer kişi çalıştığı firma tarafından şehir dışında görevlendirilirse ikamet ilindeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü’nden yol izni alınması gerekir.

İzin için gerekli evraklar:

- Gidiş amacını belirten başvuru dilekçesi
- 2 adet fotoğraf
- Kimlik fotokopisi

29. E-Devlet kapısı üzerinden yapılan çalışma izni başvurusu yeterli midir?

Çalışma izin başvurusunun otomasyon sistemi üzerinden çevrimiçi yapılması yeterli olup Bakanlığa kâğıt ortamında herhangi belge gönderilmesine gerek yoktur.

Otomasyon sistemi web sitesi için linki takip ediniz: <https://www.turkiye.gov.tr/>

30. Geçici koruma altındaki yabancının çalışma iznini ne zaman yenilemek gerekir?

Çalışma izni ilk olarak bir yıllık düzenlenir. Bir yılın bitmesine 60 gün kala yeniden başvuru süreci başlar. Uzatma önce 3, daha sonra 6 yıllık çalışma izinleri olarak verilir.

31. Geçici koruma altındaki işçi aynı anda birden fazla yerde çalışmak için çalışma iznine başvurabilir mi?

Hayır, geçici koruma altındaki işçi ancak tek bir işte çalışmak için başvuruda bulunabilir.

32. Geçici koruma altındaki yabancının sigorta primlerinin yatırılıp yatırılmadığı nasıl takip edebilir?

İşçinin sigorta primlerinin yatırılmasından işvereni sorumludur. Takip süreci Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılır. Yabancı isterse e-devlet şifresiyle <https://www.turkiye.gov.tr/> adresinden kendi primlerini takip edebilir.

33. Çalışma izni olan geçici koruma altındaki yabancı hangi sağlık hizmetlerinden faydalanabilir?

Çalışma iznine sahip geçici koruma altındaki yabancı primleri GİGM (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) tarafından ödenen genel sağlık sigortası kapsamında çıkartılır ve primleri işvereni tarafından ödenen SGK (Sosyal Sigortalar Kurumu) kapsamında yatırılarak kişi mevcut bütün sağlık hizmetlerinden katkı payı ödeyerek faydalanabilir.

34. Çalışma iznine sahip geçici koruma altındaki yabancılar hangi sigorta kapsamına alınır?

4A (kişinin başkasının yanında bir işte çalışması)

4B (kişinin kendi adına bir şirket kurup kendi sigorta primlerini kendi ödemesi)

Mevsimlik tarım ve hayvancılık işlerinde çalışacak kişiler isterlerse kendi sigorta primlerini yatırabilir. 30 günden fazla sürecek tarım ve hayvancılık işlerinde, 30 günün sonunda yine işveren tarafından sigorta yapılması gerekmektedir.

35. Çalışma izni alan geçici koruma altındaki bir yabancı hangi haklara sahiptir?

Yukarıda sayılan sosyal güvencelere ek olarak kişi asgari ücretle çalışan bir Türk işçinin sahip olduğu izin, kıdem vb. tüm çalışma haklarına sahiptir.

36. Geçici koruma altındaki yabancı iş değiştirmesi durumunda herhangi bir işlem yapması gerekir mi?

Evet, geçici koruma altındaki yabancının işten ayrılmasıyla çalışma izni iptal süreci firma tarafından yapılır. Bu iptalin sözleşmenin feshini takiben en geç 15 gün içerisinde yapılması gerekmektedir. Aynı işçinin adına bu kişinin yeni işvereni çalışma izninin iptalinin ardından başka bir iş için tekrar çalışma iznine başvurabilir.

37. Çalışma izni alınan geçici koruma altındaki işçi aynı şirketin başka şubesine geçiş yapabilir mi ya da dönemsel olarak o işyerinin başka şubelerinde çalışabilir mi?

Hayır. Çalışma izni sisteme girilen işveren adresinde geçerlidir. Yer değişikliği durumunda - aynı şirketin başka şubesi dahi olsa - o şube için yeniden çalışma izni alınması gerekir. Geçici koruma altındaki yabancının aynı işyeri bile olsa şubeler arası rahatça geçişini sağlayan bir çalışma izni sistemi mevcut değildir.

38. İSKUR nedir? Geçici koruma altındaki yabancılar İŞKUR'a kayıt yaptırabiliyor mu?

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) iş arayan kişileri kaydeden ve bu kişilerin iş bulma işlemlerini gerçekleştiren kurumdur.

Geçici koruma sağlanan yabancılar, en az altı aylık geçici koruma süresinin doldurulmuş olması koşuluyla, Türkiye İş Kurumu tarafından aktif işgücü hizmetleri kapsamında düzenlenen kurs ve programlara katılabilir ve bu kapsamda bir işyerinde mesleki eğitim ve işbaşı eğitimi görebilirler.

39. Geçici koruma altındaki yabancılar Türkiye İş Kurumu'nun (İŞKUR) mesleki eğitimlerinden yararlanabiliyorlar mı?

Evet. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından aktif işgücü hizmetleri kapsamında düzenlenen kurs ve programlar kapsamında bir işyerinde mesleki eğitim ve işbaşı eğitimi göreceklere ile bu kişilerin eğitim süresinin sonunda aynı işyerinde çalıştırılması için Bakanlığa başvuruda bulunulabilir. Bu başvurularda, Bakanlıkça işyeri istihdam kotası farklı uygulanabilir.

40. Mühendislik vb. kalifiye işlerde çalışan geçici koruma altındaki yabancıların sorumluluk ve imza yetkileri var mıdır?

Hayır. Geçici koruma altındaki yabancılar ülkelerindeki savaştan kaçtıkları için onlara diğer yabancılar gibi diploma zorunluluğu getirilememiştir. Dolayısıyla diplomasını beyan edemeyen bir geçici koruma altındaki yabancıların denklik alması ya da sorumlu işlerde çalıştırılabilmesi mümkün değildir. Farklı görevlerde çalıştırılması durumunda sorumluluk işverene aittir.

41. Daha detaylı bilgi destek yolları nelerdir?

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı konuyla ilgili bilgilendirici eğitimler düzenlemektedir.
- Ortadoğu Barış Araştırmaları Merkezi (IMPR), ÇSGB ve BMMYK ile işbirliği içinde ücretsiz eğitimler düzenlemekte ve danışmanlık hizmetleri vermektedir.

IMPR ile iletişime geçmek için calismaizni@imprhumanitarian.org